

اسناد بین‌المللی

اشاره :

اتفاق تجارت بین‌المللی¹ که طی اساسنامه‌ای در 1919 بوجود آمده، امروز یکی از مهمترین سازمان‌های خصوصی - بین‌المللی - تجاری است و فعالیت‌های متنوعی دارد که از آن جمله کوشش‌هایی است که در جهت متحدالشکل کردن رویه‌ها و عرف‌های مختلف در رشته‌های گوناگون تجارت بین‌المللی به عمل آورده است، مانند تدوین مقررات و رویه‌های متحدالشکل اعتبارات اسنادی، اسناد وصولی بانکی، ضمانتنامه‌های قراردادی، برنامه‌های مرکب، اصطلاحات بازرگانی در قراردادهای خرید و فروش (اینکوترم) و ...

علاوه بر این، اتفاق تجارت بین‌المللی واحدها و کمیسیون‌هایی در مورد مسائل مختلف تجارت بین‌المللی تشکیل داده

1 . International Chamber of Commerce.

است که هرکدام اهداف و وظایف خاصی دارد و وابسته به آن بشمار می‌رود، مانند کمیسیون بانکی، مرکز بین‌المللی کارشناسی فنی، کمیته دائمی تهیه و تنظیم روابط قراردادی، کمیته بین‌المللی حمل و نقل دریایی و نیز کمیته سازش و دادگاه داوری. آنچه در قسمت اسناد بین‌المللی این شماره مجله حقوقی چاپ شده، عبارت است از «مقررات سازش و دیوان داوری اتاق تجارت بین‌المللی».²

اتاق تجارت بین‌المللی و واحدهای وابسته به آن یک مجموعه خصوصی است و دولتها در ایجاد یا اداره آنها مداخله‌ای ندارند. کشورهای عضو اتاق از طریق کمیته ملی اتاق تجارت یا مؤسسات مشابه در کشور خودشان به عضویت اتاق تجارت بین‌المللی در می‌آیند و همین کمیته ملی است که رابط اشخاص حقیقی یا حقوقی تجاری آن در کشور با اتاق می‌باشد. در حال حاضر 68 کشور از طریق کمیته ملی به عضویت آن درآمده‌اند. کمیته ملی

2 . Rules for Conciliation and ICC Court of Arbitration.

ایران در اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران تشکیل و به اتاق تجارت بین‌المللی معرفی شده است. به بهانه چاپ مقررات مذکور توضیحاتی در اطراف آن می‌دهیم تا آشنائی اجمالی برای خوانندگان محترم به دست آید:

الف. «سازش»

1. بطورکلی در صورتی‌که طرفین اختلاف مایل باشند، می‌توانند به جای مراجعه به مرجع صالح و یا در صورت قید شرط داوری و غیره در قرارداد، قبل از ارجاع آن به داوری یا دادگاه صالح، رأساً و یا از شخص ثالثی بخواهند که به صورت دوستانه حل اختلافات کرده و بین ایشان سازش دهد. بنابراین سازش را نمی‌توان «جریان قضائی» بشمار آورد، مگر اینکه بموجب تأیید و تصمیم مرجع صالح، به صورت لازم‌الاجرا درآید و در نتیجه، طرفین به آن مأخوذ شوند. مقررات سازش اتاق تجارت بین‌المللی ناظر به همین نوع سازش است.

2. بموجب مقررات مذکور در هر مورد که طرفین اختلاف درخواست کنند، رئیس اتاق تجارت «کمیته سازش» را که مرکب از سه عضو است، تشکیل می‌دهد تا بررسی و نظر خود را اعلام کند. بنابراین پس از ختم موضوع، کمیته سازش نیز منحل می‌شود.

ب. «داوری»

1. در افواه یا لسان حقوقدانان منظور از «داوری ICC» اشاره به داوری است که تحت همین مقررات تعبیه و مقرر شده باشد. همچنین قید این عبارت در قراردادها به همین معنی است، هرچند در قراردادها عبارت کاملتر و اشاره رساتری به آن می‌گردد.

2. برای استفاده و شمول این مقررات نسبت به اختلافات مربوط (شرط داوری)، اتاق تجارت بین‌المللی عبارت و پاراگراف استانداری را پیشنهاد نموده که در ابتدای مقررات مذکور چاپ شده و ملاحظه می‌فرمائید، ولی ذکر عبارت دیگری نیز که مفید همین معنی

و نتیجه باشد (داوری ICC) ممنوع نیست.

3. «دیوان داور» یکی از مؤسسات وابسته به اتاق می‌باشد که در 1923 تشکیل شده است. دیوان دارای یک اساسنامه در 4 ماده راجع به انتخاب اعضا، ترکیب دادگاه، وظیفه و اختیار دیوان و شور و نحوه رأی‌گیری است. این دیوان دارای یک رئیس، پنج نایب رئیس، دبیرخانه، یک یا چند کارشناس و قریب 30 عضو است. این اعضا از بین کسانی که وسیله کمیته ملی کشورهای عضو اتاق نامزد شده‌اند، برای مدت 2 سال انتخاب می‌شوند؛ علاوه بر این «مقررات داخلی» نیز دارد که در 3 بند تنظیم شده و مسائل داخلی دیوان و نحوه اداره آن را مقرر نموده است. جدول هزینه‌ها نیز دستورالعمل دیگری است که میزان هزینه‌های اداری و داور را برحسب مبلغ خواسته تعیین نموده است. مقر دیوان داور در پاریس می‌باشد.

4. «داوری ICC» معمولاً از مصادیق داور سازمانی و دائمی بشمار

می آید.³ معذک نباید تصور کرد که اختلافات ارجاع شده به «داوری ICC» رأساً توسط همین دیوان رسیدگی و حل و فصل می شود؛ بلکه طرفین آزادند که داور مورد نظر خود را انتخاب و معرفی کنند و یا در داورهای یکنفره نسبت به داور مرضی الطرفین توافق نمایند؛ هرچند در صورت درخواست طرفین، دبیرکل دیوان برای یافتن داور مناسب به ایشان کمک می کند. به این ترتیب برای رسیدگی به هر اختلاف، داور یا هیئت داورهای جداگانه ای تشکیل می شود؛ منتهی «دیوان داور» بر جریان رسیدگی نظارت می کند. از جمله وظایفی که در این رابطه به عهده دیوان داور است، اتخاذ تصمیم در مورد جرح داور، تعیین محل اجلاس داور (در صورت سکوت طرفین در قرارداد)، کنترل و تطبیق داورنامه⁴ با مقررات داور می باشد؛ ولی مهمترین وظیفه آن عبارت است از

3. برای ملاحظه تعریف داور سازمانی و داور خاص، مراجعه کنید به مجله حقوقی شماره 3، (اسناد بین المللی) «مقررات داور آنسیترال» ص 207 – 208.

4. Terms of reference (انگلیسی) act de mission (فرانسوی).

غور سي پيش نويس رأي هيئت داوري يا داور منفرد و ارائه نظرات در مورد شكل ردي و تصويب آن و نيز جلب توجه داوران به مسائل اساسي رأي. گرچه اتخاذ تصميم نهائي در اين خصوص به هرحال با داور يا هيئت داوران ميباشد، ولي معمولاً نظرات ديوان نيز اجرا ميشود.

به اين ترتيب «داوري ICC» به اعتبار اينكه تحت نظارت «ديوان داوي» مذکور است، سازماني بشمار مي آيد و از اين حيث كه هيئت داوري رسيدگي كننده به اختلاف مربوط، منتخب طرفين است (ولو سرانجام به تأييد ديوان داوري ميسد) نوعي داوري خاص محسوب ميگردد.

5. در داوري تحت مقررات ICC نه تنها طرفين آزادند كه داور مورد نظر خود را داشته باشند، بلكه مختارند محل داوري را نيز به ميل خود تعيين نمايند. علاوه بر اين، در انتخاب قانون ماهوي حاكم بر دعوي و همچنين مقررات دادرسي آزادند، ولي در صورت

سکوت ایشان، هیئت داوران یا داور منفرد در این خصوص تصمیم می‌گیرند.

6. داوران تحت مقررات ICC از نظر صلاحیت هیچگونه محدودیتی ندارد، بلکه هر نوع اختلاف ناشی از هرگونه قرارداد را می‌توان به داوران مذکور ارجاع کرد؛ کما اینکه در بسیاری از قراردادهای منعقد شده بین اشخاص خصوصی و دولتها نیز قید می‌شود که اختلافات براساس مقررات داوران ICC حل و فصل خواهد شد، هرچند بدترین مراجع کنندگان به مقررات مذکور اشخاص خصوصی می‌باشند.

7. ارزیابی عملکرد «داوران ICC از حوصله این مختصر بیرون است؛ اما از ذکر این نکته ناگزیر است که هرچند - همانطور که اشاره شد - داوران مذکور از حیث انعطافی که برای طرفین ایجاد می‌کند، امتیازاتی دارد و بالاخص آرای آن معمولاً با مشکلات کمتری به مرحله اجرا در می‌آید، ولی کنترلی که «داوران داوران» در مرحله تأیید داوران منتخب و معرفی شده طرفین و یا در پاره‌ای موارد در مرحله تعیین

داور دارد و همچنین نظارتی که در چارچوب ماده 21 مقررات دآوری درخصوص رأی داوران اعمال می‌نماید، بهر حال پروسه دآوری را تحت تأثیر قرار می‌دهد. بویژه در مواردی که یکی از تأسیسات، اشخاص یا دول کشورهای جهان سوم با تأسیسات، اشخاص یا دول کشورهای غربی طرف دآوری باشد، نمی‌توان مطمئن بود که جریان دآوری از نفوذ و اعمال نظر کشورهای غربی مصون بماند، و لذا این قبیل موارد، محتاج برخورد هوشیارانه و همراه با دقت کامل از جانب کشورهای جهان سوم است. به عبارت دیگر، اگرچه اتاق تجارت بین‌المللی و مؤسسات و واحدهای وابسته به آن به یک نهاد و تأسیس بازرگانی خصوصی و مستقل می‌باشد، اما بهر حال متعلق به جامعه غربی و ارزشهای آن است و دیوان دآوری آن نیز ناگزیر دارای ساختار، طرز فکر و برداشتهای متناسب با مجموعه همان ارزشها و اصول است.

«مجله - حقوقی»